

Vastaus kirjalliseen kysymykseen opintolainahyvityksen menettämisestä varusmies- tai siviilipalveluksesta johtuvan viiveen vuoksi

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Timo Heinosen /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 248/2025 vp:

Onko hallitus valmis muuttamaan käytänteitä niin, ettei opiskelija voi menettää opintolainahyvitystään varusmies- tai siviilipalveluksen aiheuttaman viiveen vuoksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Opintotukilain (65/1994) mukaan opintolainansaajalla on oikeus opintolainahyvitykseen, jos ammattikorkeakoulututkinnon suorittamiseen käytetty aika ylittää tutkinnon säädetyt laajuuden mukaisen ajan enintään yhdellä lukukaudella. Tutkinnon suorittamiseen käytetty aika lasketaan sen lukukauden alusta, jona opiskelija on ensimmäisen kerran ottanut vastaan opiskelupaikan suomalaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa, koska järjestelmän on ollut tarkoitus kannustaa ensimmäisen tutkinnon suorittamiseen ripeästi. Opintolainansaaja on oikeutettu opintolainahyvitykseen, vaikka tutkinnon suorittamiseen käytetty aika on edellä mainittua pidempi, jos lainansaaja on ollut suorittamassa asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaista palvelusta. Opintolainahyvitykseen oikeuttavaa tutkinnon suorittamisaikaa pidennetään tällöin enintään kahdella lukuvuodella. Opintolainahyvitykseen oikeuttavaa tutkinnon suorittamisaikaa pidennetään kuitenkin enintään yhdellä lukukaudella, jos palvelus ei ole kestänyt lukukauden aikana yhtäjaksoisesti vähintään 30 päivää.

Varusmies- tai siviilipalveluksen tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaneella ammatikorkeakoulututkinnon suorittajalla on suoritusaikavaatimuksessa joustoa tutkinnon laajuuden mukaiseen aikaan verrattuna enintään 2,5 lukuvuotta (kaavamaisesti 1 lukukausi + 2 lukuvuotta palveluksen perusteella). Vaikka suoritusaikavaatimuksessa on joustoa melko paljon, voi suoritusaikavaatimuksen saavuttaminen vaikeutua. Tämä voi koskea tilannetta, jossa ensimmäisen vuoden korkeakouluopiskelija ilmoittautuu palveluksen suorittamisen vuoksi poissaolevaksi koko lukuvuodeksi ja suorittaa palvelusta 255 tai 347 päivää saaden joustoa suoritusaikavaatimukseen palveluksen perusteella enintään yhden lukuvuoden johtuen palvelukseen saapumisajan kohdasta ja kotiutumispäivästä. Opiskelija voi esimerkiksi kotiutua palveluksesta kesken lukuvuoden ja jatkaa opiskelua vasta seuraavan syyslukukauden aikana. Käytännössä opiskelijan tu-

lee tällöin suorittaa opintonsa tavoiteajassa, jos hänen suoritusaikajoustopensa on enintään 1,5 lukuvuotta (kaavamaisesti lukukausi + 1 lukuvuosi asevelvollisuuden perusteella) ellei hänellä ole muita syitä suoritusajan pidentämiseen. Taustalla voi olla kyse siitä, että oppilaitosten opintotarjonta mahdollistaa opintojen jatkamisen vasta lukukauden alusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on esittänyt, että Kansaneläkelaitos korostaa opiskelijoille suunnatussa viestinnässä poissaolevaksi ilmoittautumisen vaikutusta opintolainahyvitykseen.

Asiaa tullaan arvioimaan osana opintotuen kokonaisuudistusta. Opintolainahyvityksen ehtoja on mahdollista joustavoittaa esimerkiksi siten, että tutkinnonsuorittamisajan laskenta alkaisi lakisääteisistä syistä ensimmäisenä lukuvuonna poissaolevaksi ilmoittautuneiden kohdalla vasta siitä lukukaudesta, jona opinnot tosiasiallisesti alkavat. Valmistelun lähtökohtana on, ettei opintolainahyvitykseen laskettavaa suoritusaikaa tulisi kulua aikana, jolloin opintoja ei tosiasiallisesti ole mahdollista suorittaa esimerkiksi koulutuksentarjoajan opintotarjonnan takia. Myös muita vaihtoehtoja arvioidaan liittyen opintolainahyvityksen muihin kehittämistarpeisiin, joita parhaillaan pohditaan osana opintotuen kokonaisuudistusta. Nykyistä säätelyä on mahdollista muuttaa aikaisintaan uudistukseen liittyvässä hallituksen esityksessä, joka on tarkoitus antaa vuotta 2027 koskevan talousarvion yhteydessä.

Helsingissä 9.9.2025

Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala

VN/25651/2025-OKM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: